रूपे विरागिता वैराग्यवती दृष्टिर्नारमत् नरेमे ॥९९॥१००॥१०१॥१०२॥१०३॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभावदीपे ऊनविंशोऽध्यायः ॥१९॥ ॥छ॥ ॥छ॥
अथ सास्त्रीत्यादेरध्यायस्य तात्पर्यं कुत्सितायाजीर्णाया अपि स्त्रियाः करस्पर्शमात्रेण विरक्तोपि विज्ञानवानप्यष्टावक्रोऽतीतं कालं न बुबुधे का कथा युवत्यां रतिसक्ता मूढागतमायुरवभोत्स्यंत इति

यद्यदंगं हि सोपश्यत्तस्या विप्रर्षभस्तदा ॥ नारमत्तत्र तत्रास्य दृष्टी रूपविरागिता ॥९९॥ देवतेयं गृहस्यास्य शापात्किं नु विरूपिता ॥ अस्याश्च कारणं वेत्तुं न युक्तं सहसा मया ॥१००॥ इति चिंताविविक्तस्य तमर्थं ज्ञातुमिच्छतः ॥ व्यगच्छत्तदहः शेषं मनसा व्याकुलेन तु ॥१०१॥ अथ सास्त्री तथोवाच भगवन्पश्य वैरवेः ॥ रूपं संध्याभ्रसंरक्तं किमुपस्थाप्यतां तव ॥२॥ स उवाच ततस्तां स्त्रीं स्नानोदकमिहानय ॥ उपासिष्ये ततः संध्यां वाग्यतो नियतेंद्रियः १०३ ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशास॰ अष्टावक्रदिक्संवादे ऊनविंशोऽध्यायः ॥१९॥ ॥छ॥ ॥छ॥ भीष्म उवाच अथ सास्त्री तमुवाच बाढमेवं भवत्विति ॥ तैलं दिव्यमुपादाय स्नानशाटीमुपानयत् ॥१॥ अनुज्ञाता च मुनिना सास्त्री तेन महात्मना ॥ अथास्य तैलेनांगानि सर्वाण्येवाभ्यमृक्षत ॥२॥ शनैश्चोत्सादितस्तत्र स्नानशालामुपागमत् ॥ भद्रासनं ततश्चित्रं ऋषिरन्वगमन्नवं ॥३॥ अथोपविष्टश्च यदा तस्मिन्भद्रासने तदा ॥ स्नापयामास शनकैस्तमृषिं सुखहस्तवत् ॥४॥ दिव्यं च विधिवच्चक्रे सोपचारं मुनेस्तदा ॥ स तेन सुसुखोष्णेन तस्या हस्तसुखेन च ॥५॥ व्यतीतां रजनीं कृत्स्नां नाजानत्स महाव्रतः ॥ तत उत्थाय स मुनिस्तदा परमविस्मितः ॥६॥ पूर्वस्यां दिशि सूर्यं च सोपश्यदुदितं दिवि ॥ तस्य बुद्धिरियं किंतु मोहस्तत्त्वमिदं भवेत् ॥७॥ अथोपास्य सहस्रांशुं किं करोमीत्युवाच तां ॥ सा चामृतरसप्रख्यं ऋषेरन्नमुपाहरत् ॥८॥ तस्य स्वादु तयान्नस्य न प्रभूतं चकार सः ॥ व्यगमच्चाप्यहः शेषं ततः संध्यागमत्पुनः ॥९॥ अथ सास्त्री भगवंतं सुप्यतामित्यचोदयत् ॥ तत्र वै शयने दिव्ये तस्य तस्याश्च कल्पिते ॥१०॥ पृथक्चैव तथा सुप्तौ सास्त्री स च मुनिस्तदा ॥ तथार्धरात्रे सास्त्री तु शयनं तदुपागमत् ॥११॥ अष्टावक्र उवाच न भद्रे परदारेषु मनो मे संप्रसज्जति ॥ उत्तिष्ठ भद्रे भद्रं ते स्वयं वै विरमस्व च ॥१२॥ भीष्म उवाच सा तदा तेन विप्रेण तथा तेन निवर्तिता ॥ स्वतंत्रास्मीत्युवाचर्षिं न धर्मं च्छलमस्ति ते ॥१३॥

अभ्यमृक्षत अभ्यंजितवती ॥२॥ उत्सादितः चालितः ॥३॥४॥५॥ नाजानत् न ज्ञातवान् ॥६॥७॥८॥ न प्रभूतं चकार पूर्णमिति नाभ्यवददित्यर्थः स्पर्शासक्तो गतां रात्रिमिव रसासक्तो गतं दिनमपि नाबुध्यतेति भावः ॥९॥१०॥११॥१२॥ सेति स्वातंत्र्यान्मम न तव पारदार्यदोषोस्तीत्यर्थः धर्मच्छलं परपुरुषप्रलोभनं ॥१३॥

Digitized by Google